

OMAAVALVONTASUUNNITELMA

Vauvalähtöinen päihdekuntoutus (ympäri vuorokautinen), 9.4.2024

Sisällys

1. Palveluntuottajan perustiedot	2
2. Yleistä	2
3. Toiminta-ajatus, arvot ja hyveet	2
4. Riskinhallinta sekä asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus.....	3
5. Asiakkaan asema ja itsemääräämisoikeus	5
6. Asiakastietojen käsittely ja kirjaaminen	6

1. Palveluntuottajan perustiedot

Palvelun tuottaa Helsingin ensikoti ry (0201240-0). Toiminta tapahtuu osoitteessa Ensi-Kodin tie 4, 00510 Helsinki (Taika, Helmi). Yksiköiden toiminnasta ja omavalvontasuunnitelman ajantasaisuudesta vastaavat yksiköiden esihenkilöt Satu Tammivuori, satu.tammivuori@helsinginensikoti.fi, 044 726 0780 ja Vuokko Peurala, vuokko.peurala@helsinginensikoti.fi, 044 726 0776.

2. Yleistä

Omavalvontasuunnitelmassa keskeisessä roolissa ovat turvallisuus ja toimintaympäristön asiakaslähtöisyys. Suunnitelma päivitetään tarvittaessa. Ajantasalla oleva omavalvontasuunnitelma on nähtävänä yksikön yhteisissä tiloissa. Omavalvontasuunnitelma on nähtävänä siten, että asiakkaan tai yhteistyökumppanin ei tarvitse sitä erikseen kysyä.

3. Toiminta-ajatus, arvot ja hyveet

Helsingin ensikodin vauvalähtöinen päihdekuntoutus tarjoaa lastensuojelulain mukaista avohuollon tukitoimena toteutettavaa ympärivuorokautista päihdekuntoutusta. Kuntoutus on tarkoitettu perheille, joiden vanhemmilla tai toisella vanhemmista on päihderiippuvuus. Pääteenä voi olla mikä tahansa päihdyttäväksi aineeksi luokiteltava aine (alkoholi, huumeet, lääkkeet). Kuntoutus on intensiivistä, suunnitelmallista ja näyttöön perustuviin menetelmiin pohjautuvaa. Kuntoutuksessa laaditaan lapselle yhdessä perheen ja viranomaisverkoston kanssa asiakastyön suunnitelma, joka ohjaa suunnitelmallista työskentelyä. Kuntoutukseen voidaan tulla jo raskausaikana, jolloin kyse on sosiaalihuoltolain mukaisesta palvelusta. Kuntoutukseen sisältyy ensikodin päihdepsykiatriin konsultaatio. Työn tavoitteena on varmistaa lapsen iänmukainen hoiva ja huolenpito sekä arvioida vanhemmuutta ja perheen voimavarojen riittävyttä. Yksiköitä on kaksi ja molemmissa on kuusi perhepaikkaa.

Helsingin ensikoti ry:n toiminnan tarkoitus, missio on:

”Jokainen lapsi on pelastettava elämälle. Kun muissa herää huoli, meissä syntyy toivo.”

Helsingin ensikoti ry:n kaikessa toiminnassa toteutuvat yhdistyksen arvot ovat:

- *Lapsi ensin! Lapsella on oikeus hyvään elämään. Lapsen oikeuksien toteutuminen on aikuisten vastuulla.*
- *Jokainen meistä on arvokas. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ohjaavat toimintaamme. Kunnioitamme yksilöllisyyttä ja pyrimme asiakaslähtöisyyteen.*
- *Muutos on mahdollista. Jokaisella on mahdollisuus kasvuun ja toivon säilymiseen.*
- *Korkea ammattitaito. Ammatillisen osaamisen ylläpito ja kehittäminen palvelevat asiakasta.*
- *Turvallisuus. Asiakasperheitten hoitoympäristö ja henkilökunnan työympäristö on turvallinen ja viihtyisä. Toiminta on taloudellisesti vakaata.*

Yhdistyksessä on laadittu hyveet, jotka ovat toimintaperiaatteitamme ja ohjaavat kaikkien yksiköiden toimintaa.

- *Arvostavuus*
- *Joustavuus*
- *Kannustavuus*
- *Keskustelevuus*
- *Luotettavuus*
- *Oikeudenmukaisuus*
- *Vastuullisuus*
- *Ystävällisyys*

Korkea ammattitaito

Vauvalähtöisen päihdekuntoutuksen koko vakituinen henkilökunta on Valviran hyväksymiä, vähintään AMK-tasoisesti koulutettuja vauva- ja pikkulapsiperhetyön ammattilaisia. Henkilökunnalla on säännöllinen työnohjaus palvelun laadun turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Tiimin tukena työskentelyssä ovat muun muassa konsultoiva päihdepsykiatri, ensikodin perheterapeutit, toimintaterapeutti sekä sosiaalityöntekijä. Korkeaa ammattitaitoa vahvistetaan myös yhdistyksen tavoitteellisella koulutusmyönteisyydellä sekä terapeuttisella työskentelyotteella. Toimimme perhekeskeisesti ja tuemme perheitä yksilöllisesti. Uskomme, että muutos on mahdollista, mutta se edellyttää turvallista ympäristöä ja ihmisuhteita.

4. Riskinhallinta sekä asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus

Riskinhallintaan laaditut ohjeet ja reagointi

Henkilökunta ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista tms. asian luonteesta riippuen kertomalla siitä esihenkilölle, täyttämällä uhka- ja vaaratilanelomakkeen tai epäkohtailmoituslomakkeen sekä kertomalla tarvittaessa työsuojeluvaltuutetulle. Jokaista työntekijää kannustetaan korjaamaan sellaiset pienet epäkohdat, jotka voi itse hoitaa. Työryhmä käsittelee tapahtumat sisäisesti sekä tarvittaessa asiakkaiden kanssa. Työsuojelutoimikunta käsittelee uhka- ja vaaratilanelmoitukset sekä tarvittaessa tekee päätöksiä toimintaprosessien muuttamisesta yhdessä yhdistyksen johtoryhmän kanssa. Keskeiset sisäiset prosessit ja aineistot:

- Tietoturva- ja tietosuojaohje
- Palo- ja pelastussuunnitelma
- Uhka- ja väkivaltatilanteiden ohje ja tiedonkeruulomake
- Ohje yksikön oven avaamisesta

Työsuojelulliset riskit kartoitetaan myös työterveyshuollon tekemien työpaikkakäyntien yhteydessä yksiköittäin vähintään viiden vuoden välein.

Riskien ennakointi ja reagointi

Toimintamuutosten suunnitteluvaiheessa pyritään jo ennakoimaan mahdolliset uudet haasteet ja riskit. Tarpeen mukaan asiassa ovat mukana toiminnanjohtaja/työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutetut tai -toimikunta ja/tai työterveyshuolto, esihenkilöt.

Asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuus

Yksikössä on palo- ja pelastusviranomaisen edellyttämä suunnitelma, ja yksikössä on nimettynä palo- ja pelastusasioista vastaava työntekijä. Yksikössä on palovaroitinjärjestelmä. Järjestelmää tarkastetaan kerran kuukaudessa. Palotarkastukset toteutetaan säännöllisesti, ja noudatamme saamiamme ohjeita. Teemme yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa tilanteen ja tarpeen mukaan. Yksikössä on käytössä hälytysnapit vartijan kutsumiseksi paikalle uhkatilanteissa. Turvanappeja testataan viikoittain. Testaus kirjataan yksikön kalenteriin, yksikön esihenkilö seuraa toteutumista. Yksikössä on käytössä tallentamaton kamera- ja ääniseuranta yöaikaan. Henkilökunta seuraa järjestelmän toimivuutta päivittäin.

Tarvittaessa selvitämme rakennuksiin liittyviä epäilyjä kosteus-, ilmanvaihto- tms. ongelmia.

Jos yksikön työntekijä havaitsee asiakkaan sosiaalihuollon tai muun palvelun toteuttamiseen liittyvän epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan, joka johtuu yksikön toiminnasta (hoidon tai huolenpidon laiminlyönti, liian vähäinen resurssointi tms.), tulee hänen ilmoittaa asiasta viivytyksettä työryhmän esihenkilölle. Mikäli esihenkilön valtuudet eivät riitä asian korjaamiseen, tulee hänen olla yhteydessä toiminnanjohtajaan, joka ryhtyy asian vaatimiin toimenpiteisiin. Johtoryhmä käsittelee asian tarvittaessa.

Mikäli havaittu epäkohta tai ilmeinen epäkohdan uhka liittyy muuhun kuin oman organisaation toimintaan, asian havainnut työntekijä ilmoittaa siitä yksikön esihenkilölle ja täyttää tarvittaessa epäkohtailmoituksen. Esihenkilö sopii toiminnanjohtajan kanssa siitä, kuka ilmoittaa asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Asian hoitava työntekijä tekee asiaa koskevat kirjaukset asiakastietojärjestelmään.

Yksikön esihenkilö arvioi henkilöstöressurssien riittävyyden viranomaismitoituksen, vuosittaisen talousarvion ja tilannekohtaisen tarpeen raameissa. Esihenkilö hankkii sijaiset ja tilapäisen työvoiman.

Infektioiden ja tarttuvien sairauksien ennaltaehkäisystä huolehditaan noudattamalla riittävää puhtaanapitoa, joka toteutuu erillisen laitoshuollon omavalvontasuunnitelman mukaisesti. Jos asiakkaalla epäillään tartuntaa, ohjataan hänet pysymään omassa huoneessa/eristystilassa saatujen ohjeen mukaisesti. Jos asiakkaalla on tartunta, infektio lääkäri määrittelee tapauskohtaisesti eristyksen/karanteenin.

5. Asiakkaan asema ja itsemääräämisoikeus

Palvelun tilaaja on arvioinut asiakkaan palvelun tarpeen ja sisällön. Palvelun keskiössä on aina lapsen edun toteutuminen. Asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan. Aikuinen asiakas on aina mukana itseään ja lastaan koskevilla neuvotteluilla.

Päihdekuntoutuksen alussa olevan kahden viikon ”kotiutumisjakson” jälkeen liikkuminen on vapaata, kunhan se on suunnitelmallista ja siinä otetaan huomioon lapsen tarpeet. Mahdollisen retkahduksen jälkeisessä yhteisön yhteisessä käsittelyssä puhutaan seuraamuksista, joiden tarkoitus on tukea vanhemman päihteettömyyttä ja kuntoutumista. Näitä ovat esimerkiksi tihennetyt seulat, puhallutukset tai ulkoilu vain ohjaajan kanssa. Henkilökunta huomioi lapsen tarpeita ja nostaa ne keskusteluissa esiin.

Asiakkaita kohdellaan aina yhdistyksen arvojen ja hyveiden mukaisesti arvostavasti ja kunnioittaen. Jos epäasiallista kohtelua havaitaan, asia käsitellään asiakkaan, ao. työntekijän ja esihenkilön kesken, tarvittaessa asiakkaan palveluun ohjanneen tahon kanssa. Jos asia on erityisen vakava, se käsitellään myös toiminnanjohtajan kanssa. Asiakkaiden itsemääräämisoikeutta ja oikeutta palveluun rajoitetaan vain, jos asiakas uhkaa toiminnallaan itsensä, lapsensa, muiden asiakkaiden tai työntekijöiden terveyttä tai turvallisuutta tai milloin siihen on lastensuojelulain mukainen peruste. Vakituinen henkilökunta on käynyt ensiapu- ja yhdistyksen oman turvallisuuskoulutuksen, jossa painotetaan uhka- ja väkivaltilanteita ehkäiseviä toimia ja harjoitellaan väkivaltilanteita varten toimintoja, joissa uhattuna olevan henkilökunnan, asiakkaiden ja myös väkivaltaisesti käyttäytyvän henkilön vahingoittumista vältetään. Työsuojelu seuraa yksiköissä tehtyjä uhka- ja väkivaltailmoituksia ja antaa niistä palautetta.

Asiakkaan osallisuus

Yksikössä on käytössä palautetietoisien hoidon malli (Feedback Informed Treatment), jossa asiakkaat arvioivat viikoittain omaa hyvinvointia sekä yhteistyösuhdetta, kuntoutuksen sopivuutta juuri hänelle. Ensikodilla teemme muutostyötä perheiden hyvinvoinnin eteen. Tästä syystä kutsumme asiakkaita aktiivisesti palautetietoisien hoidon mallin avulla yhteistyöhön, tutkimaan yhdessä, mitä hyvinvoinnille tapahtuu kuntoutuksen aikana. Samalla tulemme tietoiseksi siitä, mitkä tekijät vievät juuri kunkin asiakkaan kuntoutusprosessia eteenpäin.

Asiakkaat asettavat myös omalle kuntoutukselle tavoitteet, joita seuraamme verkostopalavereissa yhdessä asiakkaan, kunnan sosiaalityöntekijän, muun verkoston ja yksikön henkilökunnan kesken. Neuvottelut toteutetaan noin kuukauden välein.

Yksikön kaiken toiminnan tavoitteena on edistää asiakkaiden kaikenpuolista hyvinvointia. Turvallinen, vauvaperheelle sopiva arki toimii vakauttavana (kuntouttavana) tekijänä. Sen lisäksi yksikön vertais- tuellinen toiminta (ryhmät, yhteisökokoukset jne.) sekä yksilö- ja perhekohtainen työskentely suunnitellaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Ensikodin työryhmien korkea ammattitaito ja jatkuvasti ylläpidettävä osaaminen täydennyskoulutuksella ja työnohjauksella luovat edellytykset kuntoutuksen tavoitteiden (fyysinen, psyykinen, kognitiivinen, sosiaalinen) saavuttamiselle. Ensikodin ympärivuorokautisessa toiminnassa henkilökunta on yöaikana vauvaperheiden tukena.

Lääkehoito

Vauvalähtöisessä päihdekuntoutuksessa vastuulääkärinä toimii päihdepsykiatri Antti Mikkonen (Addiktum Oy). Mikkonen vastaa lääkehoidon kokonaisuudesta ja sen suunnittelusta, yhdessä toimintayksikön johdon kanssa.

Vauvalähtöisessä päihdekuntoutuksessa toteutetaan asiakkaiden lääkehoitoa hoitovastuussa olevien lääkäreiden määräysten mukaisesti. Eri vuoroissa lääkehoidosta vastaava työntekijä valvoo asiakkaiden ja heidän lastensa asianmukaisesta ja lääkemääräykseen perustuvasta lääkehoidon toteutumisesta ja asianmukaisesta kirjaamisesta asiakastietojärjestelmään. Pääsääntöisesti asiakkaat huolehtivat itse lääkkeiden oikea-aikaisesta ottamisesta sekä seuraavat niiden vaikutusta vointiinsa. Tarpeen vaatiessa asiakas tai lääkehoidosta vastaava työntekijä on yhteydessä lääkehoidosta vastaavaan hoitotahoon.

6. Asiakastietojen käsittely ja kirjaaminen

Asiakastyö kirjataan sähköiseen asiakastietojärjestelmään. Asiakkaan paperiset asiakirjat säilytetään toimistossa lukitussa kaapissa. Tietojen luovuttaminen tapahtuu lainsäädännön määrittelemien ehdoin. Asiakastietoja käsitellään vain salatussa sähköpostissa, jos sähköpostin käyttö on tarpeellista. Dokumentoinnista on kirjallinen toimintaohje ja kirjaamiskäytännöt ovat osa uuden työntekijän perehdytystä. Yhdistyksessä on vuosittain asiakastyön kirjaamiseen keskittyvä koulutustilaisuus.